

گزارش میدانی از سیلِ گلستان؛ کلآبادِ آقلا

از امیر چمنی

حرکت از تبریز، سوم فروردین، ساعت ۱۱ شب. ورود به منطقه و شهر "انبارآلوم" در نزدیکی آقلا در ساعت 23:30 چهارم فروردین و اقامت در مدرسه شبانه روزی "شهید بهشتی"

با ۴ اتوموبیل کوهستانی به ناحیه مذکور رسیدیم. هر ماشین حامل دو سرنشین و باقی فضای خودروها، مملو از لوازم ضروری و آذوقه بود. هر ماشین حدود ۵۰۰ کیلو بار با خود داشت

صبح پنجم فروردین: بسته بندی لوازم؛ پتو، برنج، روغن، ماکارونی، کنسرو لوبیا و تن ماهی، شیر خشک، مربا، پنیر، کلوچه، شیر، طناب و لوازم شوینده و بهداشتی برای زنان و کودکان. این کار تا ساعت ۴ بعدازظهر ادامه داشت. ساعت ۲ بعدازظهر با تنی چند از رفقا عازم منطقه کلآبادِ آقلا (روستاهای چنسبیل و تازهآباد) شدیم این دو روستا اولین نقاطی بودند که حدود دو متر زیر سیلاب رفتند، ولی به دلیل مجاورت با رودخانهی چنسبیل آب موجود به سرعت تخلیه، و خسارت کمتری به اموال ساکنان وارد شد

گزارش مشاهدهی میدانی محلهی کلآباد در جنوبشهرِ آقلا

جمعیت: حدود سی هزار نفر

میزان آبگرفتگی: ۹۵ درصد شهر و ۲۱ روستای اطراف

ارتفاع آب: یک الی سه متر

مرگ و میر ناشی از سیل: صفر

وضعیت رفاهی: محروم

وضعیت اقتصادی: مبتنی بر کشاورزی و دامداری و فاقد صنعت

جمعیت منطقه کلآباد: ۱۵۰۰ نفر

شخصاً با حدود ده نفر از ساکنان به تفصیل صحبت کردیم و نظرات آنان را جویا شدیم

گفتند که: بروز سیل و آبگرفتگی در آقلا مسبوق به سابقه است، چرا که شهر در گودی و پستی قرار دارد، ولی چنین مصیبتی هرگز نمونه

نداشته است. بنا به اظهار آنان، سهمگین‌ترین سیلی که تاکنون در منطقه آمده و در خاطره جمعی اهالی مانده است، به سال ۱۳۷۱ باز می‌گردد. به شهادت آنان، حجم آب در سیل 1371 بسیار بیشتر بوده ولیکن سرعت تخلیه آب نیز نسبت به سیل اخیر بالاتر بوده است

مردم علل بروز حادثه را عمدتاً در دو دسته‌ی طبیعی و انسانی بیان داشتند:

الف) علل طبیعی: به نظر آنان تخریب پوشش گیاهی در ناحیه‌ای که آب از آن به شهر میریزد از یک سو و عدم روبیدن گیاهان مزاحم و لای از کرانه‌ای که آب باید از آن خارج شود، از سوی دیگر، موجب شده که در اثر بارش‌های زیاد، آب با سرعت زیاد به آق‌قلا سرازیر شده و به کندی از آن خارج شود

ب) علل انسانی:

1- سرریز شدن آب از "سد وشمگیر" که چند معضل دارد
1-1- سطح آب سد همیشه بالاست. توجیه دولت این است که در روز مبادا و تابستان، این آب به کار می‌آید. اما به اظهار ساکنان ناحیه، این آب جهت فروش به مالکان زمین‌های کشاورزی انبار می‌شود (هر هکتار به مدت ۵ ساعت، ۲۰۰ هزار تومان)

1-2- از آنجایی که آب سد چند سالی است که تخلیه نشده و در مراقبت از سد، اصول ابتدایی هم رعایت نشده، دریچه‌ی سد زیر گل و لای مسدود شده و در روز حادثه امکان باز کردن دریچه و تخلیه آب وجود نداشته و با سرریزی آب از سد، رودخانه یارای حمل حجم بالای آب را نداشته که نتیجتاً رودخانه طغیان کرده و آب را به شهرها و روستاهای اطراف هدایت کرده است.

2- مشکل خط راه‌آهن:

احمدی‌نژاد که در دور دوم ریاست جمهوری‌اش با شعار "صدای سوت قطار را در گلستان خواهیم شنید"، به این منطقه آمد، گمان نمی‌برد که خنده‌های قبیحش روزی چنین سیل اشکی از چشم ساکنان جاری کند. خط آهن افتتاح می‌شود و هفته‌ای فقط یک قطار از آن می‌گذرد. ریل‌ها از تپه‌ای خاکی به ارتفاع ۲/۵ متر می‌گذرد، تپه‌ای که در سیل اخیر مانند یک سد خاکی عمل کرد. یک سمت آق‌قلا، سد وشمگیر و در سمت مخالف، خط راه‌آهن. آب از یک سمت وارد می‌شود و از دیگر سو به دیوار بلند دو و نیم متری می‌خورد و شهر را غرق می‌کند. تعلل نیروهای نظامی و دولتی در تخریب خط راه‌آهن موجب شد که ساکنان آق‌قلا به تهدید برآیند که خود، آن را نیست و نابود خواهند کرد. سرآخر حاکمان از خواب نوشین برخاسته و ساعت ۸ و نیم شب مسیر قطار

را در هم کوبیدند که آب شروع به تخلیه و ارتفاعش در برخی نقاط تا یک متر فروکش کرد. با تمام آنچه رفت، خوشبینانه است که گمان کنیم تا هفته‌ی دیگر آب به تمامی از آن جانب بیرون شود.

وضعیت امدادی:

منطقه کل‌آباد بدون حضور نیروهای امداد دولتی، همچنان در سکوت و غربت است. در مدت حضور در منطقه، تا لحظه‌ی تنظیم گزارش، هیچ نشانی از نیروهای امدادی هلال‌احمر نیز در منطقه دیده نشده است. کمکی هم اگر هست، کمک‌های مردم است. از آنجا که دسترسی به خانه‌های مغروق تنها به واسطه‌ی قایق ممکن است، مردم استان از دو شهر گنبد و بندر ترکمن، بلم‌های خود را به آق‌قلا می‌رسانند. خیرین می‌گویند پلیس‌های راهنمایی و رانندگی در مسیر کمین کرده‌اند و ماشین‌های حامل قایق امداد را به مبلغ ۲۰۰ هزار تومان جریمه می‌کنند!!! و خلاصه در عزای مظلومان، نانی کف تغار چرب می‌کنند. سرعت امداد رسانی به چهار دلیل کم است: کمبود قایق، خطر واژگونی قایق‌ها، گستردگی منطقه و عدم امکان ورود قایق به برخی کوچه‌ها به دلیل عرض کم. ساکنان بزرگسال کل‌آباد، کودکان خود را با نیروهای امداد به سالن ورزشی رسانده‌اند، لکن خود از ترس سرقت و به تاراج رفتن اموالشان، در خانه‌ها مانده‌اند!!!

نیمه شب چهارم فروردین ۵ نفر از سارقین در حال سرقت کولر با قایق، توسط اهالی به دام افتادند. آنها که خانه‌ی دو طبقه دارند به طبقه‌ی دوم رفته‌اند و آنها که خانه‌شان یک طبقه است، یا به خانه‌های اقوام پناه برده‌اند، یا بی‌سرپناه، بر سقف نشسته‌اند و از باد و باران امانشان نیست. در فقدان برق و گاز، علاوه بر آنکه وسیله‌ی گرمایشی‌ای جز پتو موجود نیست، امکان پخت و پز نیز به کل از ساکنان سلب شده است، و روزی فقط دو وعده غذای ناکافی (اندازه‌ی یک کف دست برنج و اندکی مرغ) به آنان می‌رسد.

حال در چنین وانسغایی، ادغام فاضلاب‌های خانگی با پسماندهای سیل، شرایط بهداشتی را خطیر و بغرنج نموده است. به این وضعیت انبوه گند و چرک لاشه‌ی دام‌ها را نیز باید افزود. احتمال شیوع بیماری‌های عفونی و وبا کم نیست. مضاف بر این‌ها به دلیل آب‌گرفتگی لانه‌ی مارها نیز، خطر ورود مارها به خانه‌ها و مارگزیدگی هم وجود دارد.

وضعیت معیشتی:

بخش عمده درآمد کل‌آبادی‌های آق‌قلا از کشاورزی و دامداری حاصل می‌شود. کشاورزی منطقه حال با بروز چنین بلایی به کل از بین رفته است. محصول زمین‌ها که غالباً جو و گندم است تماماً از بین رفته و

کشاورزان می‌گویند حتی سال دیگر هم در این زمین‌ها نمی‌شود زراعت کرد. دام‌های ساکنان نیز به تعداد زیاد خفه و غرق شده‌اند. آن اندکی را که جان به در برده‌اند، به گورستانی بر تپه‌ای منتقل شده و بدون سقف و غذا مانده‌اند که با این حساب بزودی تلف خواهند شد

در مورد رسیدگی‌های پزشکی هم تا لحظه‌ی تنظیم گزارش هیچ اقدامی از طرف نهادهای ذیربط در مناطق مذکور صورت نگرفته بود و تنها موارد مشاهده شده، حضور متفرقه پزشکان داوطلب مردمی بوده است.

اقلام ضروری مورد نیاز در این مرحله:

اکثر محموله‌های ارسالی توسط مردم، مواد خوراکی و بهداشتی می‌باشد. آنچه در این مرحله مضاف بر اقلام فوق، ضرورت مصرفی دارد؛ پتو، چکمه و لوازم روشنایی می‌باشد.

ششم فروردین نود و هشت
شهر انبار آلوم، آق‌قلا
امیر چمنی

27-03-2019